

Tulevaisuus- ajattelu ja megatrendit

Christopher Rowley, Sitra

christopher.rowley@sitra.fi

+358 50 349 9489

PERUS-SKENE 28.5.2021

Tänään

1. Tulevaisuusajattelu ja ennakointi
2. Megatrendit ja yhteiskunnalliset jännitteet

**Mitä sinä haluat tietää
tulevaisuudesta?**

1. Tulevaisuusajattelu ja ennakointi

**Ennakointi on tulevaisuuksien
järjestelmällistä ajattelua**

**Tulevaisuuksien ajattelemista
varten ei tarvitse olla asiantuntija**

Ennakoinnissa kysymme:

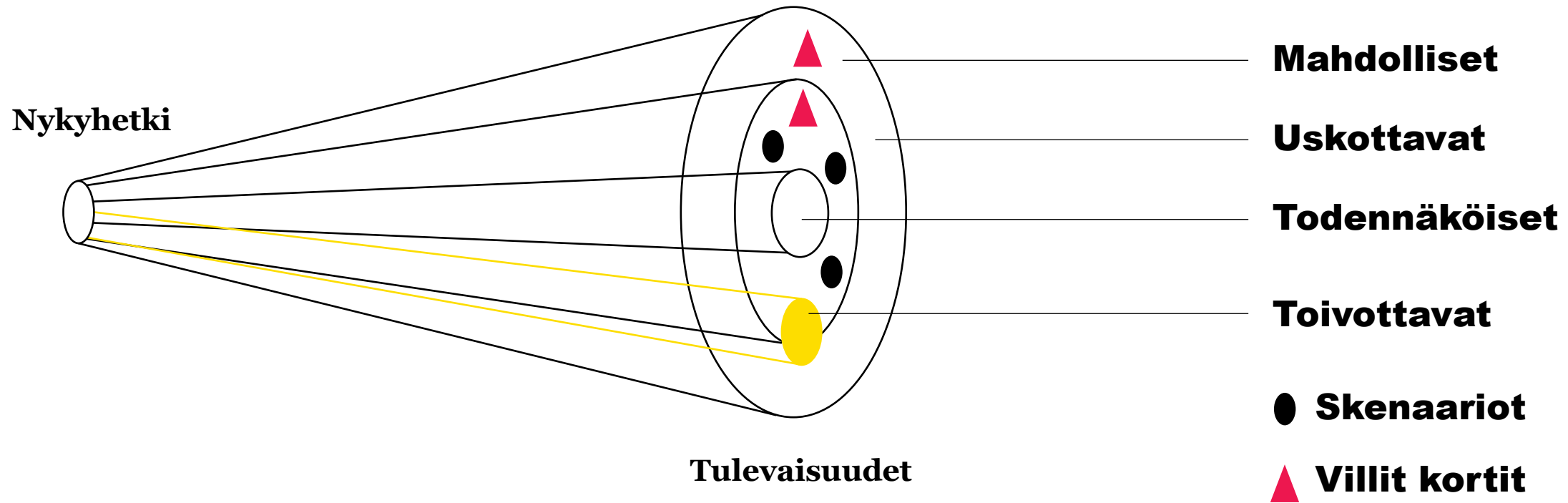
Mitkä tulevaisuudet ovat...

Mahdollisia?

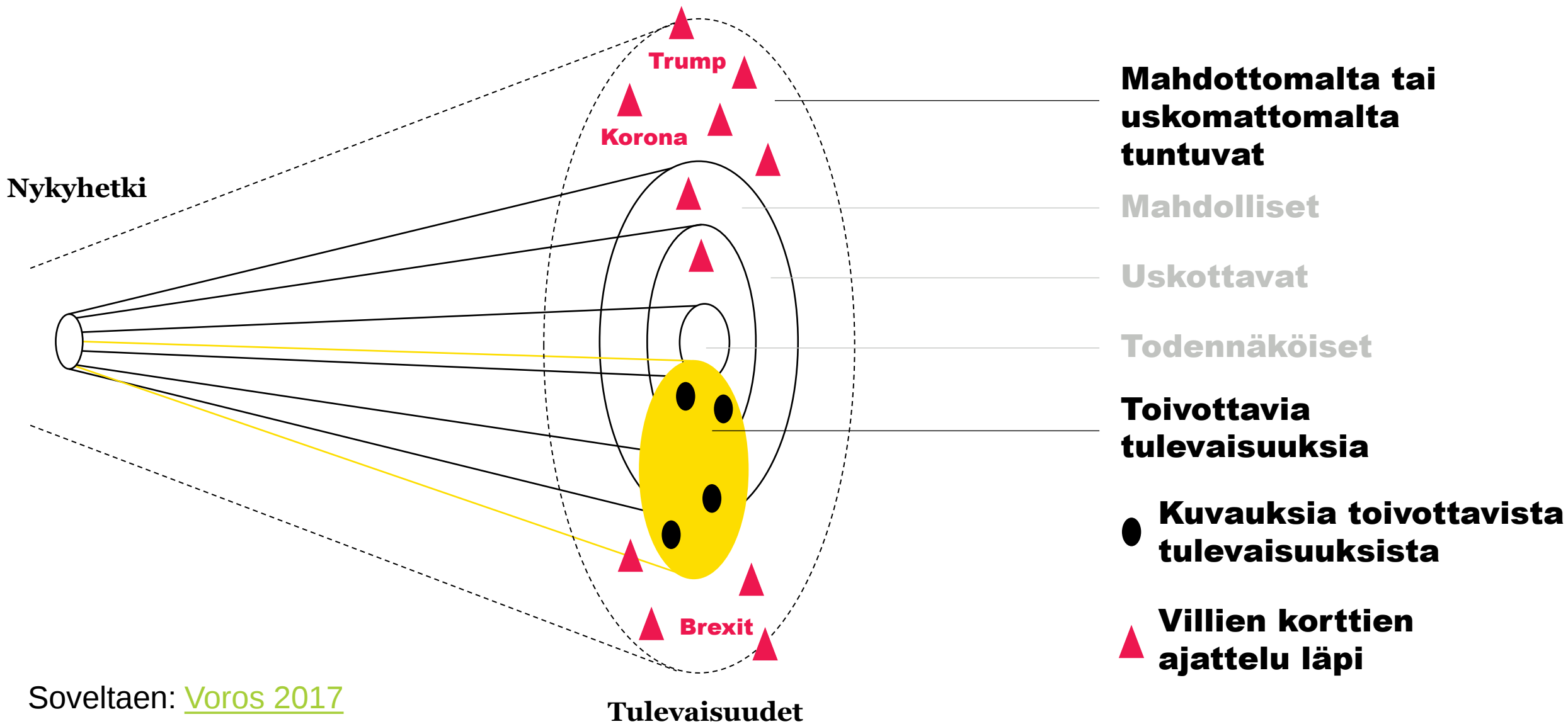
Todennäköisiä?

Toivottavia?

Tulevaisuustötterö

Tulevaisuustötterö on usein liian kapea

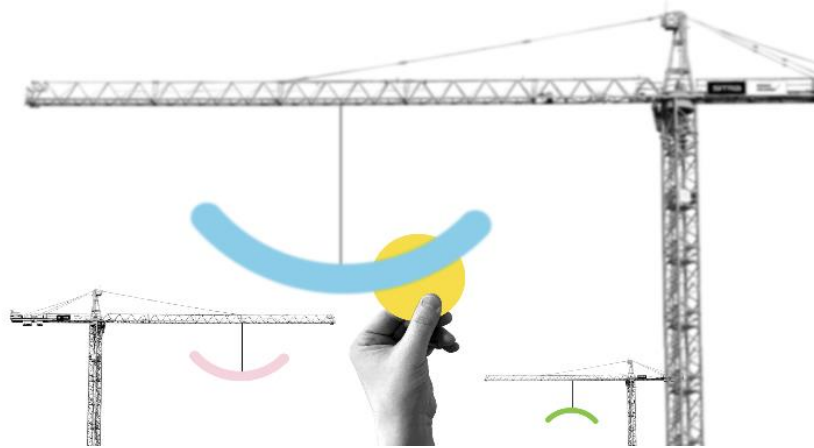
Ennakoinnin muodot

Tulevaisuuteen varautuminen

Mikä muuttuu?
Mikä on epävarmaa?

Tulevaisuuksien suunnittelu

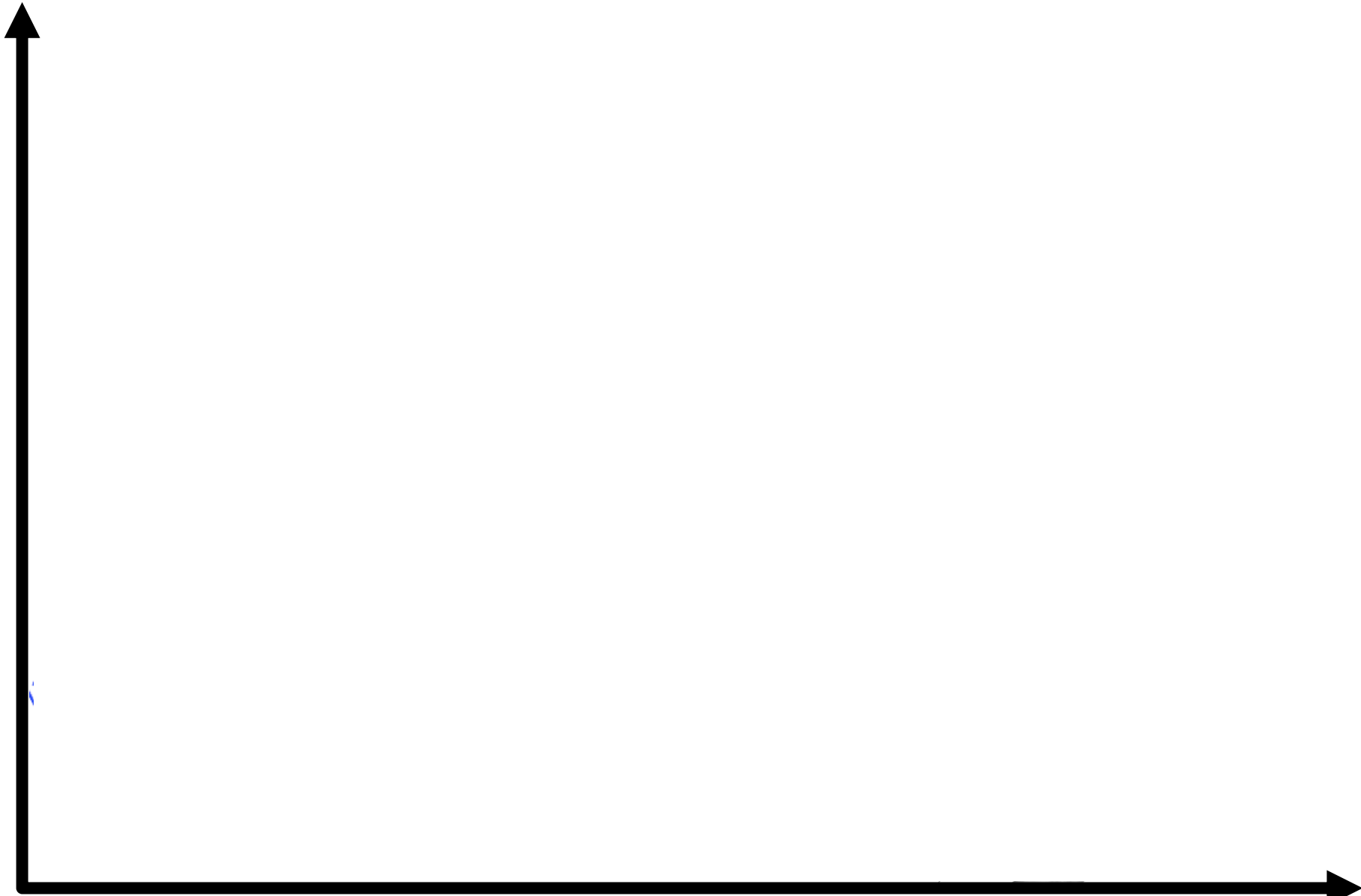

Mihin voi ja kannattaa vaikuttaa?
Mikä on toivottavaa ja kenen kannalta?

Tulevaisuuksien avartaminen

Mitä ei kyseenalaisteta?
Millaisia oletuksia tehdään?

*Pyrkimys
vaikuttaa
tulevai-
suuteen*

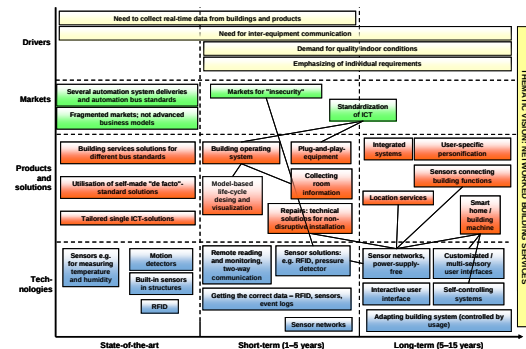
[Minkkinen et al. 2019](#)

Epävarmuus

SITRA

*Pyrkimys
vaikuttaa
tulevai-
suuteen*

Suunnittelu- kehys

Ennuste- kehys

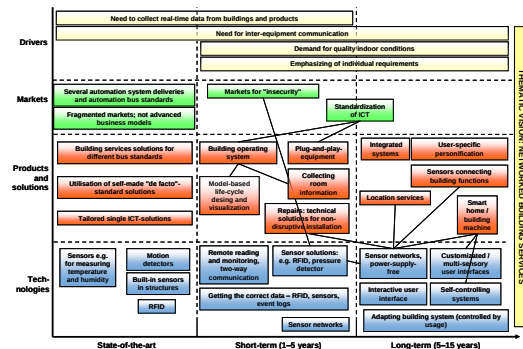
[Minkkinen et al. 2019](#)

Epävarmuus

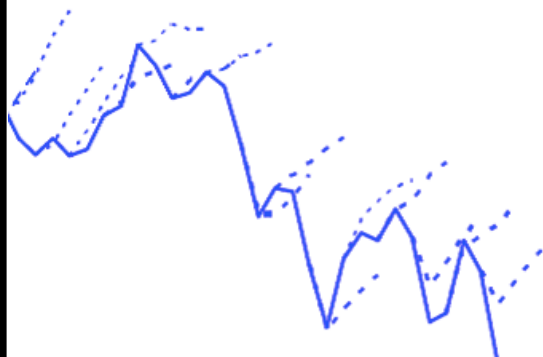
SITRA

*Pyrkimys
vaikuttaa
tulevai-
suuteen*

Suunnittelu- kehys

Ennuste- kehys

Visiokehys

Skenaario- kehys

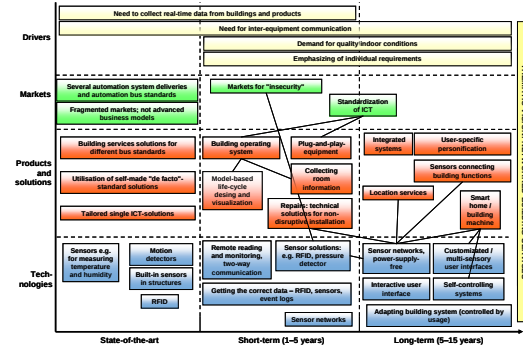
Minkkinen et al. 2019

Epävarmuus

SITRA

*Pyrkimys
vaikuttaa
tulevai-
suuteen*

Suunnittelu- kehys

Ennuste- kehys

Visiokehys

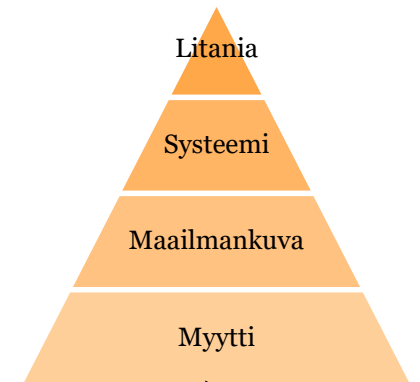
Skenaario- kehys

Transformaatio- kehys

Kriittinen kehys

Minkkinen et al. 2019

Epävarmuus

SITRA

Postnormaalit ajat

VUCA, BANI ja postnormaalit ajat

*“We are entering an era where
complexity, chaos and contradictions
will become the dominant themes; and
uncertainty and ignorance
will increase drastically”*

Sardar 2015, 2010

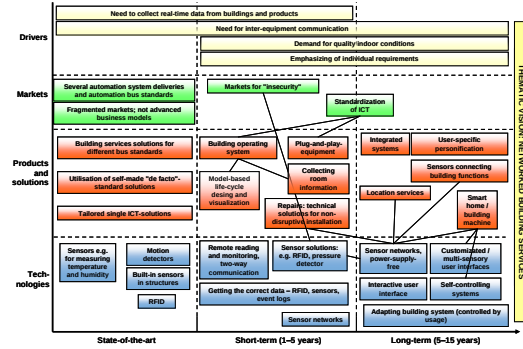
**Volatile
Uncertain
Complex
Ambiguous**

**Brittle
Anxious
Non-linear
Incomprehensible**

*Pyrkimys
vaikuttaa
tulevai-
suuteen*

Suunnittelu- kehys

Ennuste- kehys

Visiokehys

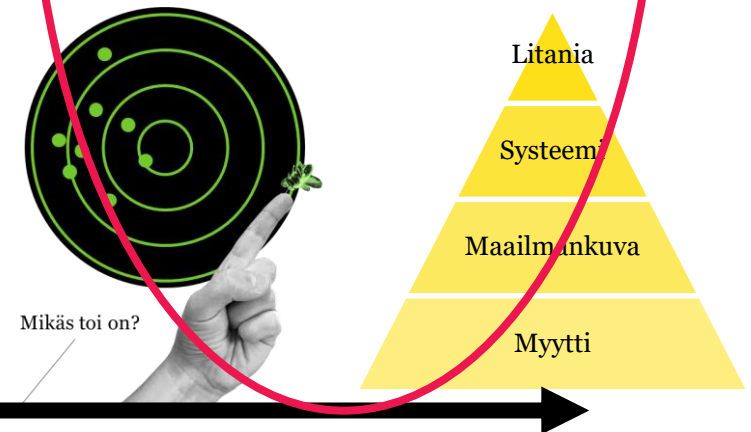
Skenaario- kehys

Transformaatio- kehys

Kriittinen kehys

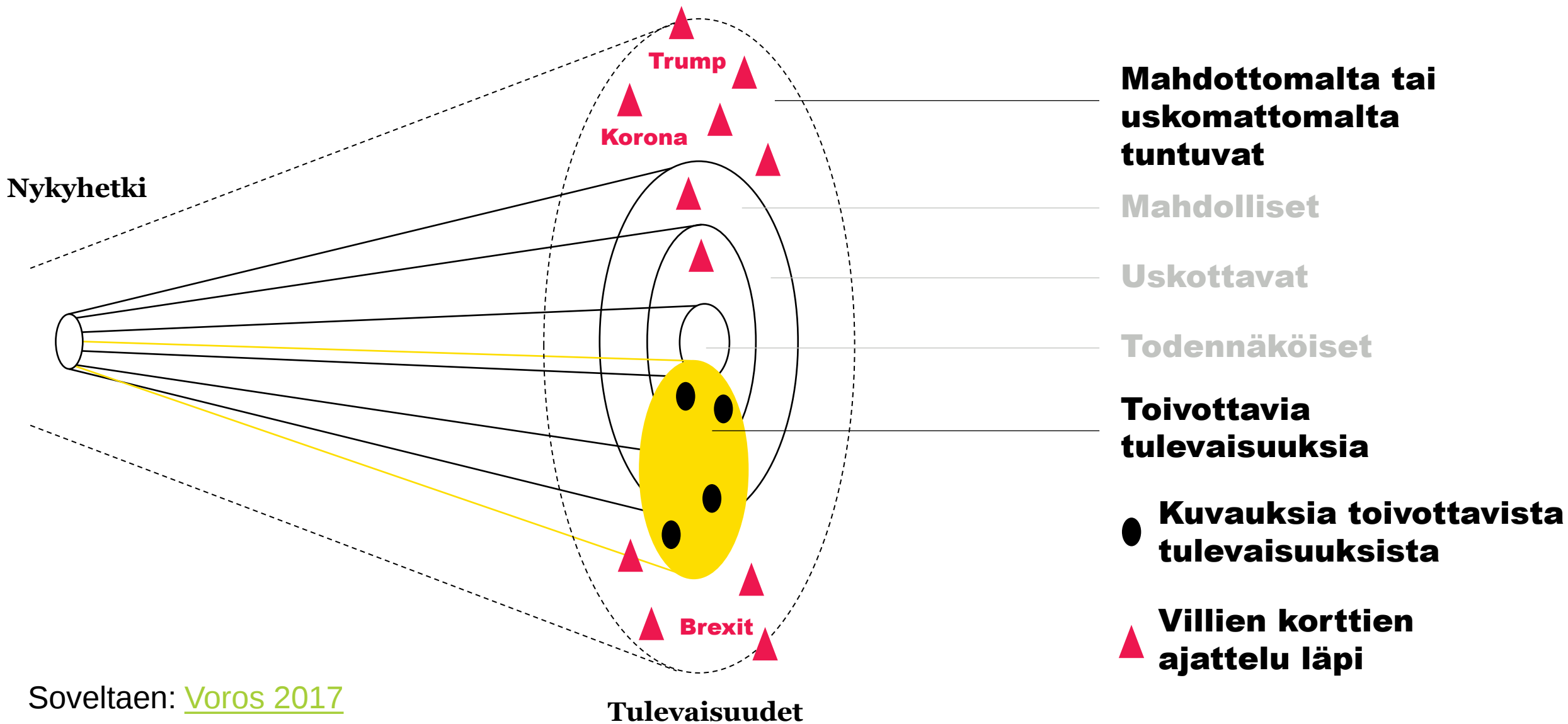

Epävarmuus

Minkkinen et al. 2019

SITRA

Tulevaisuustötterö on usein liian kapea

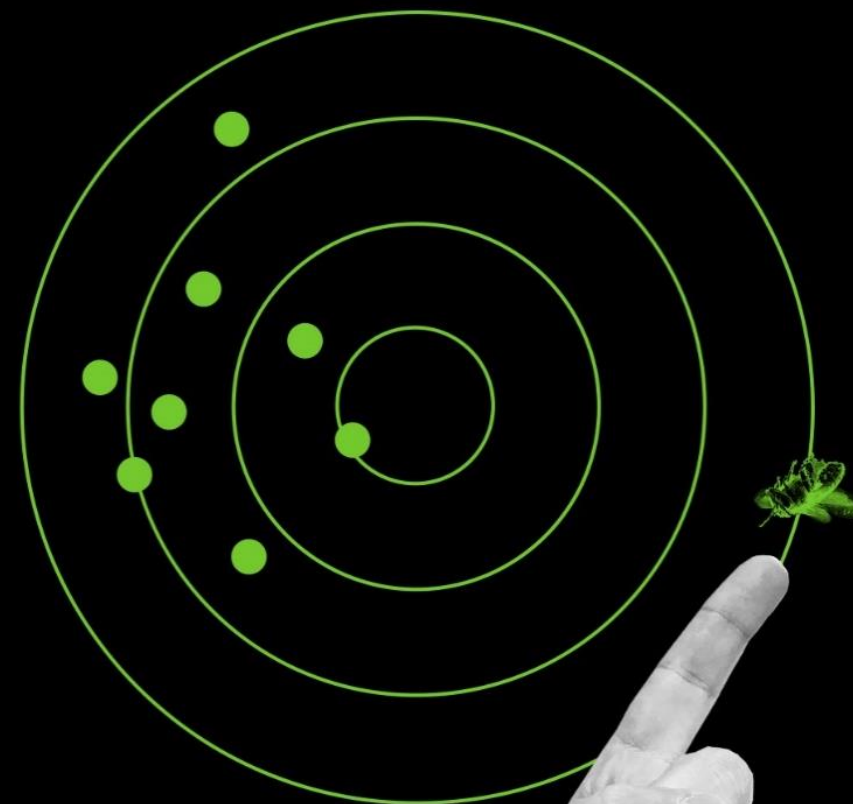

HEIKKO SIGNAALI

merkki mahdollisesti
nousevasta asiasta

tai

ensioire mahdollisesta
muutoksesta

Mikäs toi on?

**“Any useful idea about the
futures should appear to be
ridiculous”**

Jim Dator

Heikot signaalit haastavat, yllättävät, ärsyttävät

**Kyse voi olla uudesta
asiasta tai ilmiöstä...**
(new / emerging)

**asian tai ilmiön
uudelleen tulemisesta
tai -järjestelystä**
(re-emerging)

**...tai jonkin asian
katoamisesta.**
(discontinuing)

**Mikä on ihminen?
Mitä on ihmisuus?**

**Miltä perheet,
ihmissuhteet, sukupuoli ja
seksuaalisuus näyttävät
tulevaisuudessa?**

**Mihin suuntaan uskonnot,
ääri-ideologiat tai kultit
kehittyvät tulevaisuudessa?**

**Miten teknologiaa voi
käyttää väärin?**

**Mitä tulevat sukupolvet
ajattelevat nykyajasta ja meistä?**

**Mitä kuolemasta ajatellaan
tulevaisuudessa?**

Esimerkki: “Malmin noidat”

Helsinki | HSHelsinki

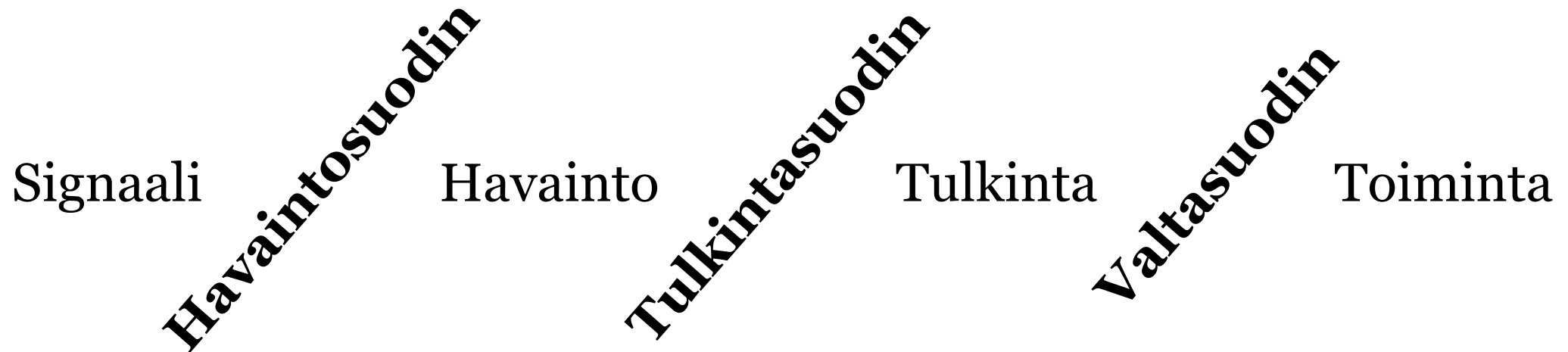
Tiktokiin on syntynyt noita- videoiden vyöry ja katselukertoja on miljardeja – Nyt ”Malmin noita” Minna Lindblom kertoo, miksi vanhempien pitäisi huolestua

Minna Lindblom on opiskellut pitkään samanismia, noituutta ja skandinaavisia perinteitä, mutta magia-sanaa hän vierastaa. Malmille perustettu Völvan kellari on hänen pitkäaikainen haaveensa.

 TILAAJILLE

Signaali ja sen tulkinta

Soveltaen: Ilmola 2014

[illegible]

**Tulevaisuus on
yllättävällä tavalla
yllättävä.**

Driving in Sao Paulo: In the World Streets 2013 Traffic Olympics they are serious title contenders.

r/RetroFuturism

Posted by u/lucasliso 11 months ago

806

An interesting this about retrofuturism is how they think the future always involves technology, but society roles never evolve. Women are always stay at home women that cook and clean, for example.

71 Comments Give Award Share Save Hide Report

95% Upvoted

**Tietoa, kuvittelua, vai luovaa
ajattelua?**

Ennakoinnissa olennaista on omista tai yhteisistä tulevaisuusoletuksista tietoiseksi tuleminen ja niiden haastaminen

TYÖKALU

2 min

Tulevaisuusoletukset

Tämä harjoitus sopii tulevaisuusajattelussa harjaantuneille. Jos haluat esimerkiksi haastaa organisaatiosi toiminnan taustalla olevia oletuksia, on tässä työkalu sinulle.

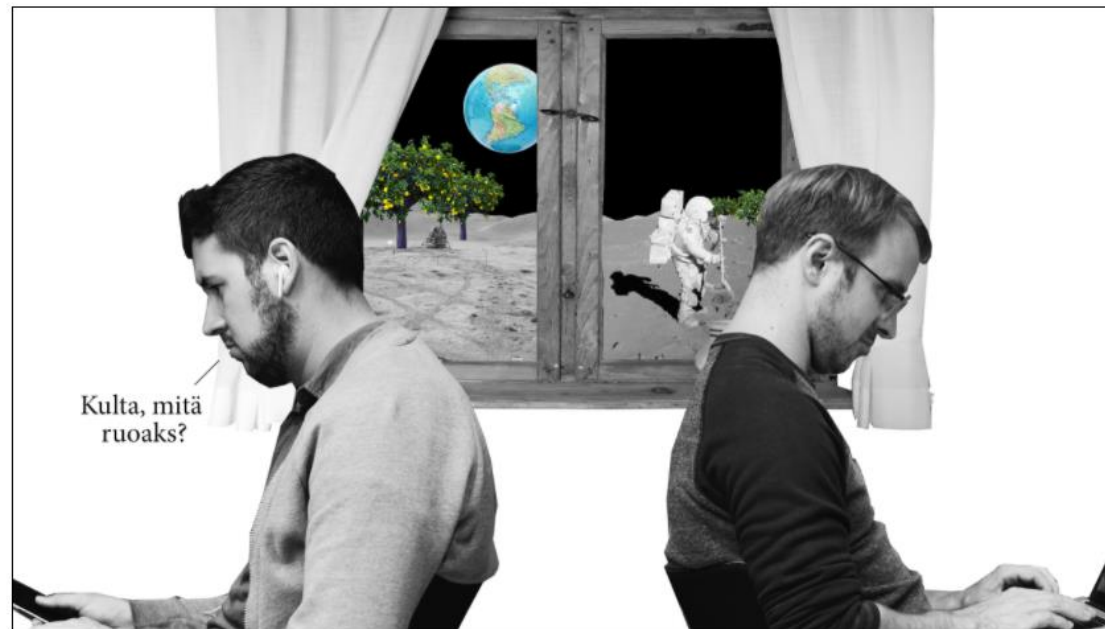
KIRJOITTAJA

Mikko Dufva

Johtava asiantuntija,
Ennakointi, Sitra

JULKAISTU

11.04.2018

Mikä meitä auttaa kuvittelemaan?

Ajattelun
virittäminen.

Tila mielessä ja
aikatauluissa.

Turvallinen olo.
Lupa kuvitella.

Jokin kehikko,
runko tai malli.

Kysy lisää: Liisa Poussa, Sitra

“We will not go back to normal. Normal never was. Our pre-corona existence was never normal other than we normalized greed, inequity, exhaustion, depletion, extraction, disconnection, confusion, rage, hoarding, hate and lack. We should not long to return, My friends. We are being given the opportunity to stitch a new garment. One that fits all of humanity and nature.”

[Sonya Renee Taylor](#)

Founder, The Body is Not An Apology

Viisi vinkkiä tulevaisuusajatteluun

1

Älä yritä olla oikeassa

2

Mahdollista moninaisuus ja kuuntele erilaisuutta

3

Kyseenalaista, haasta ja mieti hiljaisia signaaleja

4

Pohdi muutosta yksittäisen ihmisen näkökulmasta

5

Älä unohda toivoa

2. Megatrendit & jännitteet

MEGA TRENDIT

meta- **trendiit**

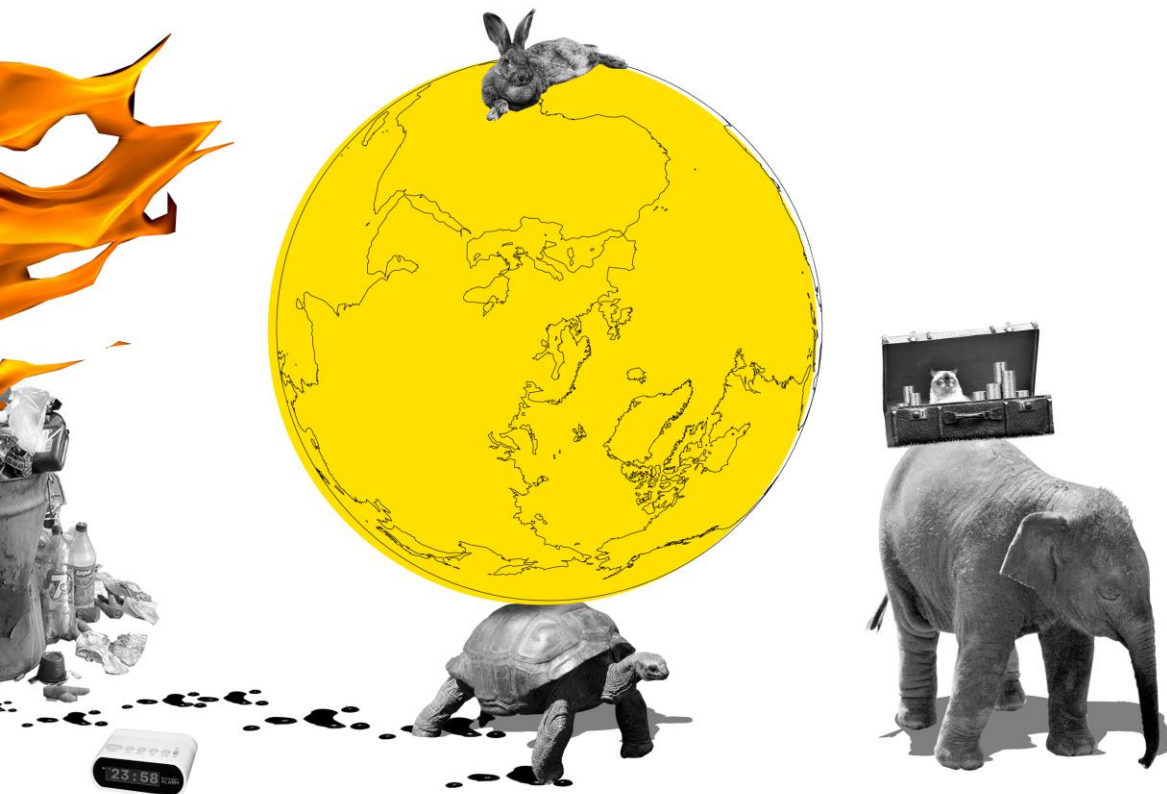

***Postnormaalit
ajat***

***Keskinäis-
riippuvaisuus***

Kuplat

Ekologisella jälleenrakennuksella on kiire

TRENDIT

Ilmasto lämpenee

**Äärimmäiset sääolot
yleistyvät**

**Luonnon monimuotoisuus
vähenee**

Resursseja ylikulutetaan

Maaperä köyhtyy

Jätteiden määrä kasvaa

JÄNNITTEET

**YMPÄRISTÖTIETOISUUS
VS. YMPÄRISTÖTEOT**

**VÄHÄTTELY
VS. AKTIVISMI**

**REILU
VS. ERIARVOISTAVA
SIIRTYMÄ KESTÄVÄÄN
YHTEISKUNTAAN**

SITRA

SITRAN SELVITYKSIÄ 147

MAALISKUU 2019

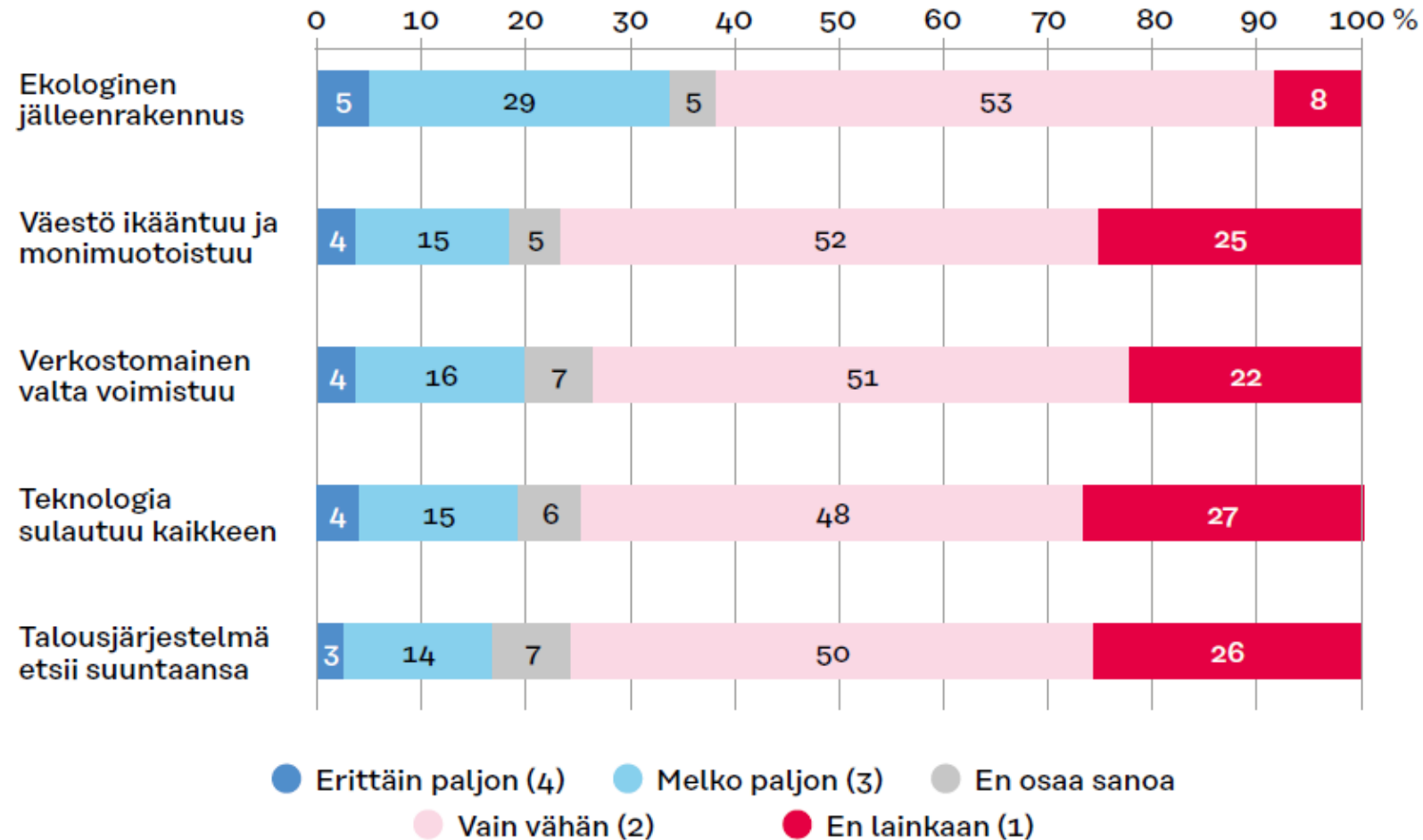
TULEVAISUUS- BAROMETRI 2019

Millaisena suomalaiset näkevät tulevaisuuden?

Mikko Dufva, Paula Laine, Jenna Lähdemäki-Pekkinen,
Pinja Parkkonen ja Katri Vataja

Ekologiseen jälleenrakennukseen koetaan voitavan vaikuttaa selvästi muita megatrendejä enemmän

Kuva 16. Kuinka paljon voit mielestäsi itse vaikuttaa mainittuihin kehityskulkuihin?

Verkostomainen valta voimistuu

SITRA

TRENDIT

**Moninapaisesta
monisolmuiseen
maailmaan**

**Vahvojen johtajien
ihannointi**

Populismin nousu

Uusien liikkeiden nousu

Hämmennys on valtaa

JÄNNITTEET

**KESKITETYT PÄÄTÖKSET
VS. LAAJA OSALLISUUS**

**SANANVAPAAUS
VS. INFORMAATIO-
VAIKUTTAMINEN**

**GLOBAALIT INSTITUUTIT
VS. MONISOLMUINEN
MAAILMA**

Väestö ikääntyy ja monimuotoistuu

TRENDIT

**Eliniät pitenevät ja
väestö vanhenee**

Syntyvyys laskee

**Väestö keskittyy
muutamille alueille**

**Heimoutuminen ja
heimouttaminen**

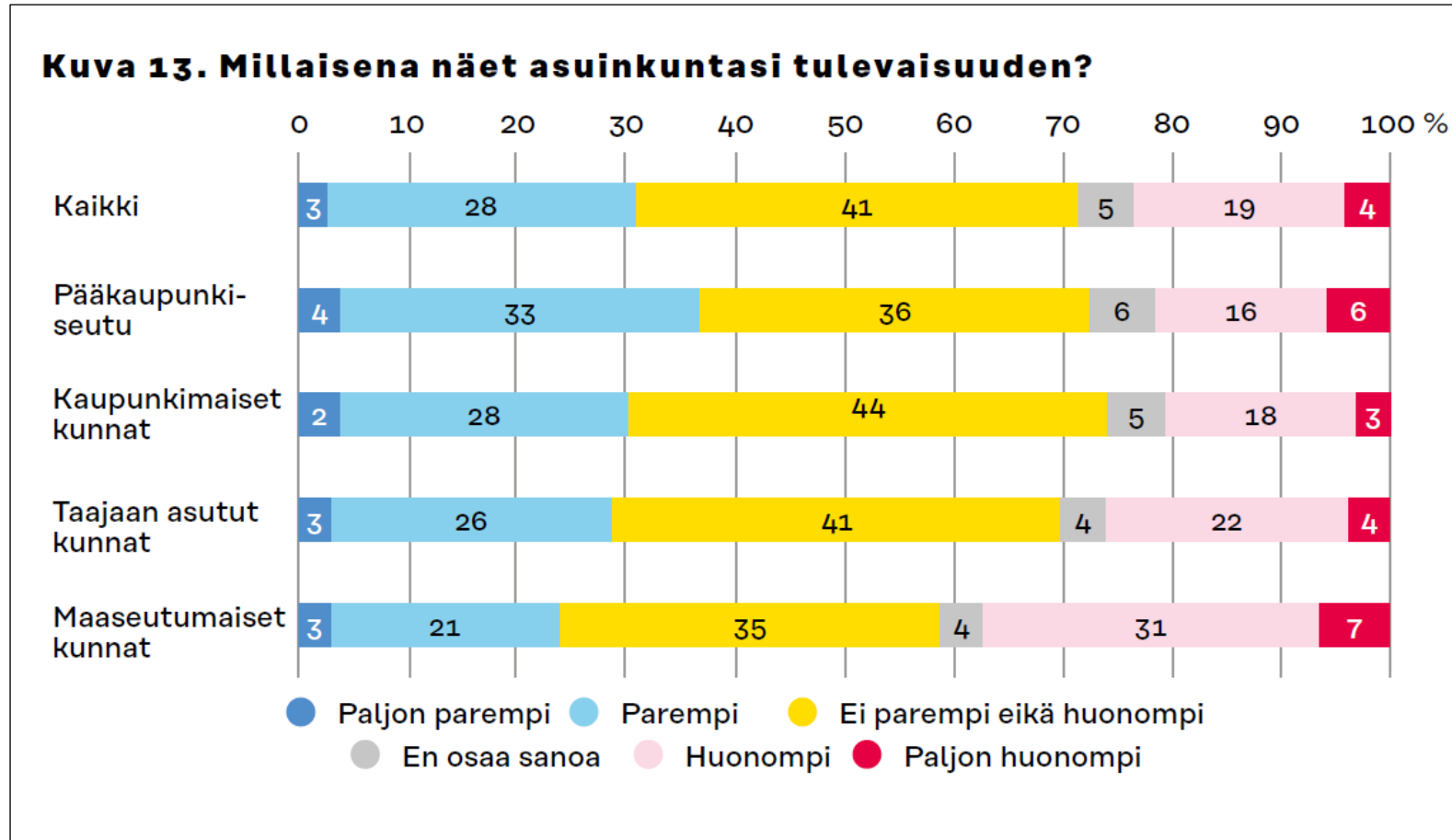
JÄNNITTEET

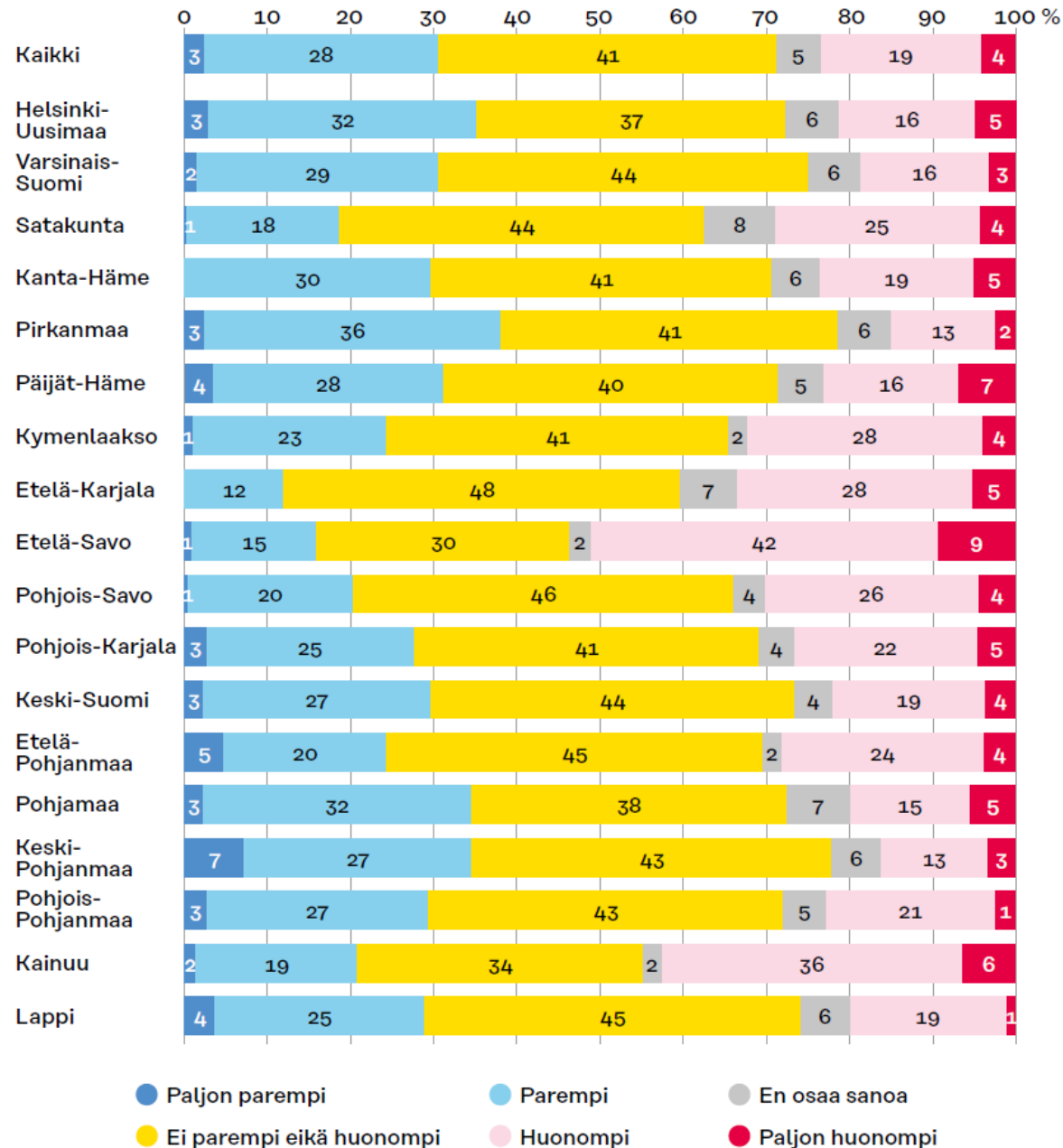
**HUOLTOSUHDE
VS. HYVINVOINTIVALTION
YLLÄPITÄMINEN**

**KAUPUNKI
VS. MAASEUTU
VS. MONIPAIKKAISUUS**

**VERKOSTOT
VS. KUPLAT**

Pääkaupunkiseudulla, kaupungeissa ja taajaan asutuissa kunnissa oman asuinkunnan tulevaisuus nähdään hieman positiivisempana kuin maaseutumaaisissa kunnissa.

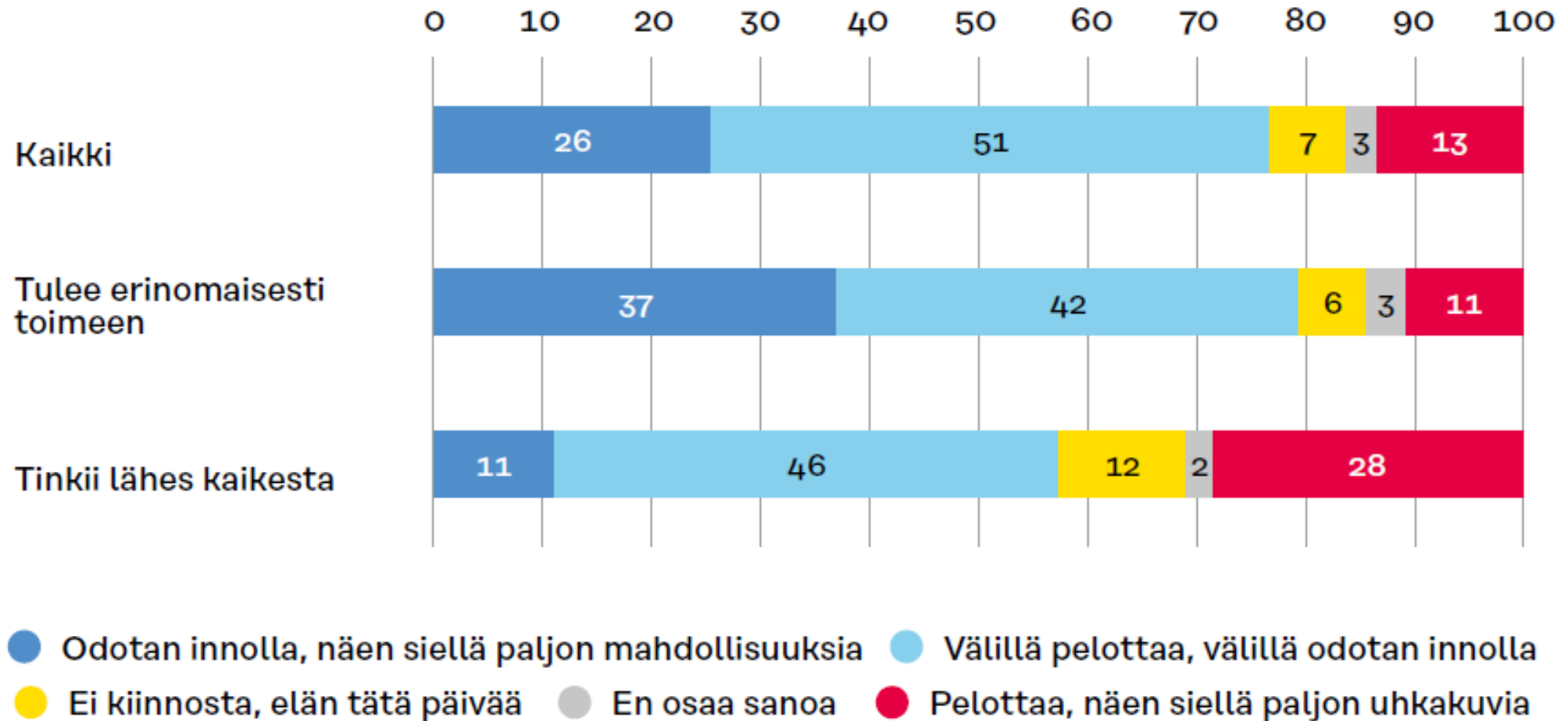

Pirkanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla optimistisin näkemys oman asuinkunnan tulevaisuudesta

Kuva 12. Millaisena näet asuinkuntasi tulevaisuuden?

Toimeentulo näkyy suhtautumisessa tulevaisuuteen

Kuva 3. Millaisena näet tulevaisuuden?

Talous hakee suuntaansa

TRENDIT

Vaurauden keskittyminen

Kiertotalouden merkitys kasvaa

Työn rakenteet muuttuvat

Jatkuva osaamisen kehittäminen korostuu

JÄNNITTEET

**ALUSTAMONOPOLIT
VS. IHMISLÄHTÖINEN
DATATALOUS**

**KULUTUSKULTTUURI
VS. RIITTÄVÄ ON TARPEEKSI**

**KESTÄVÄ
VS. KORJAAVA JA
UUDISTAVA TALOUS**

Teknologia sulautuu kaikkeen

TRENDIT

**Teknologia muuttaa
toimintatapoja**

**Tekoälysovellukset
läpäisevät yhteiskunnan**

**Ohjelmoidut organismit
yleistyvät tuotannossa**

Uusiutuva energia halpenee

**Teknologian ymmärrys
korostuu**

JÄNNITTEET

**YHTEISTYÖ
VS. TAISTELU
TEKOÄLYSTÄ**

**TEKNOLOGIAN
YLEISYYS
VS. ERIARVOISUUS**

**TEKNOLOGIA
MAHDOLLISUUTENA
VS. UHKANA**

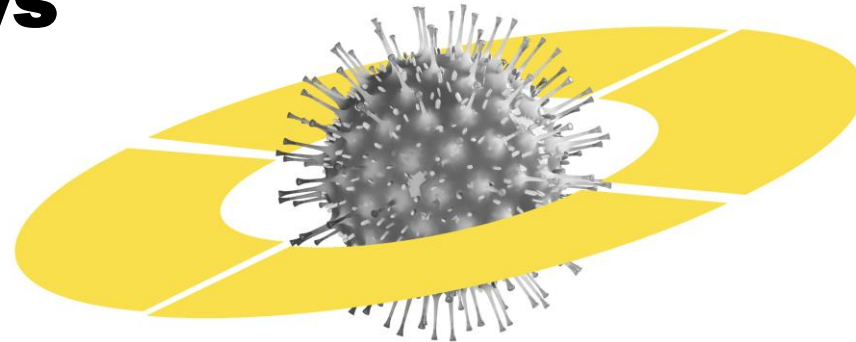
TOIVO

**Solidaarisuus, empaattisuus,
välittäminen & yhteisöllisyys**

Vihreä elvytys

**Yritysvastuun
laajeneminen**

Ihmisten aktiivisuus

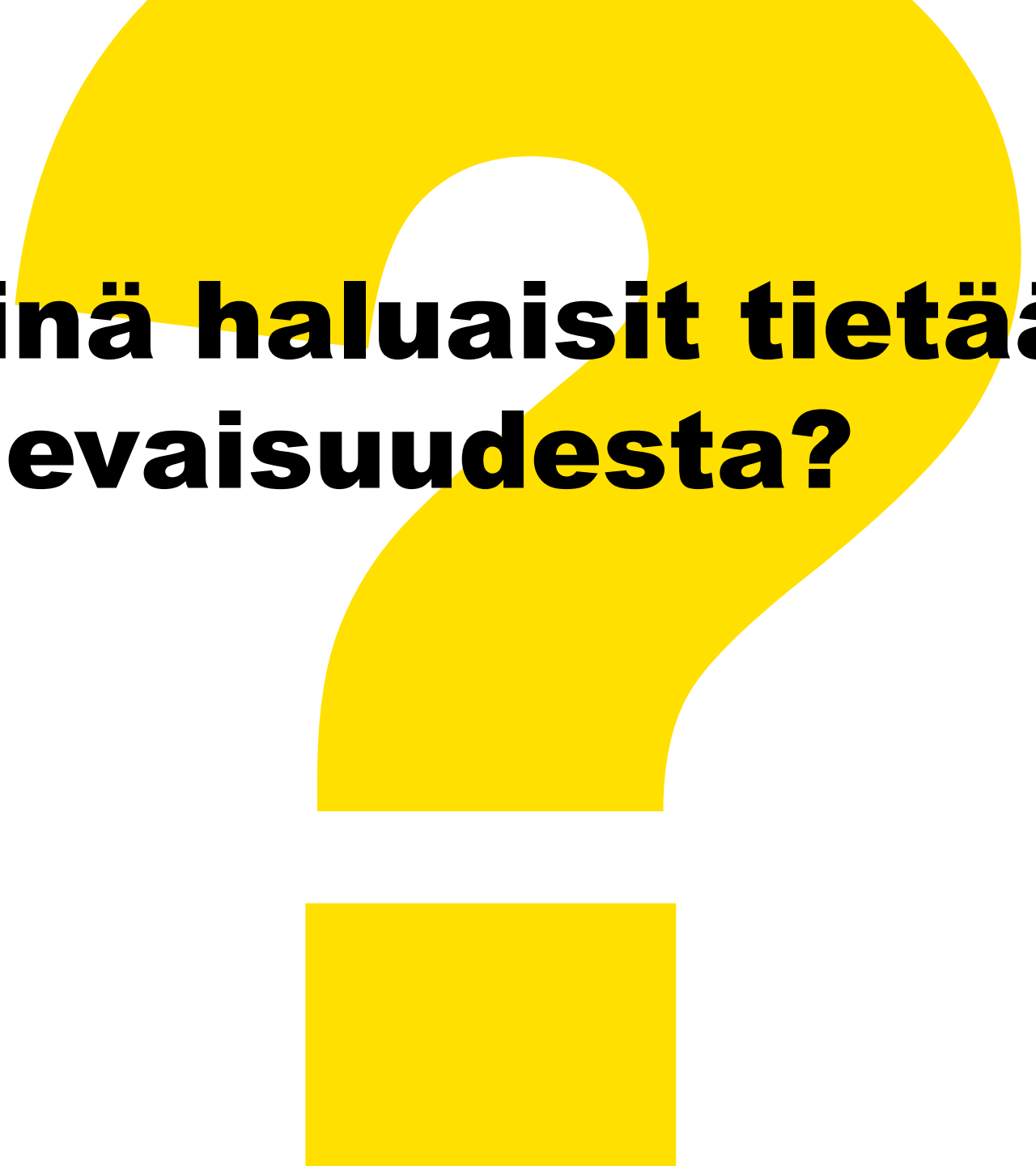

Tieteen arvostus

**Korona muutoksen
katalyyttina**

Meissä on voimaa

**Kiinnostus ennakointiin ja
systeemiajatteluun**

**Mitä sinä haluaisit tietää
tulevaisuudesta?**

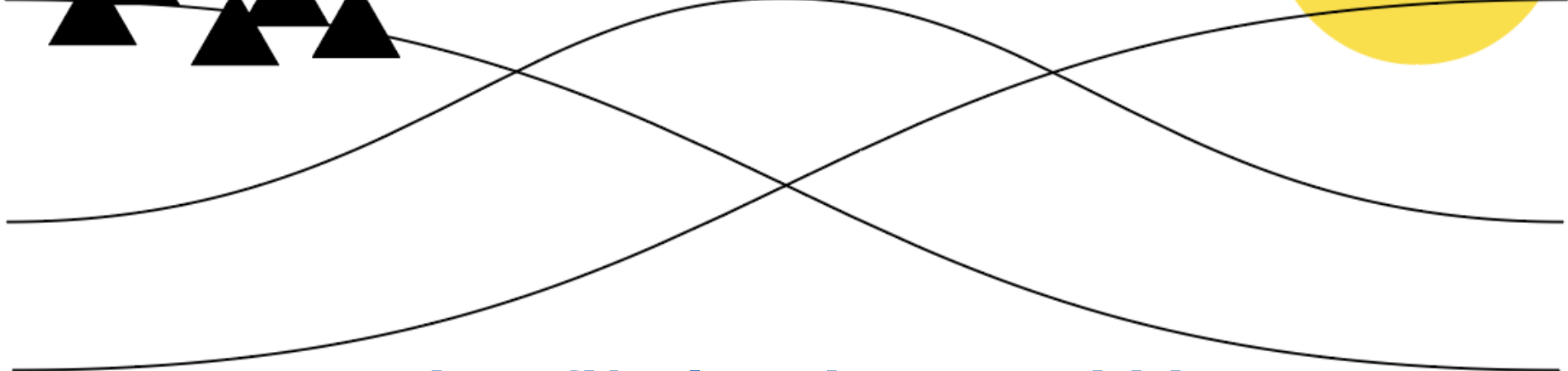
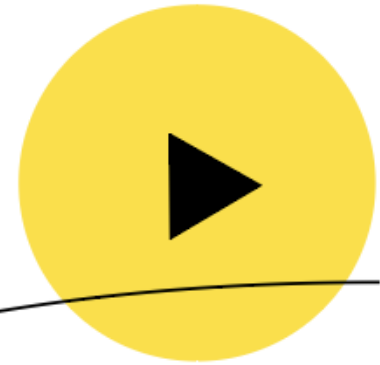
**Mitä sinä haluaisit tietää
tulevaisuudesta?**

**Minkälaista tulevaisuutta
sinä haluaisit rakentaa?**

**Tulevaisuus
tehdään yhdessä**

TULEVAISUUDEN- TEKIJÄN TYÖKALU- PAKKI

sitra.fi/tulevaisuuspakki

SITRA

**HYVÄÄ
HUOMISTA,
SUOMI!**

